

## Årsrapport 2017 for FSC® Mjøsen Skog (FSC-C103764)

Sertifikatholder	Mjøsen Skog SA
Sertifiseringsnr	FSC-C103764
Sertifikat utstedt av	Soil Assosiation Woodmark
Sertifiseringsorgan	Orbicon A/S
Antall tilknyttede FMU	19
Areal FMU	1.986.400 daa
Årlig tilvekst, m3	385.600 m3
Hogst 2017, m3	265.706 m3

### Avkastning på alle høstede skogprodukter

Gruppens medlemmer har rapportert en avvirkning på 265.706 m<sup>3</sup> i 2017. Markedsprisene på tømmer steg noe fra 2016, og spesielt massevirkeprisene på slutten av året. En mindre andel virke anvendes som brensel, laftetømmer og, som i all hovedsak foredles lokalt eller innen regionen.

### Skogens tilvekst, foryngelse og generelle tilstand

Skogens tilstand og utvikling blir overvåket gjennom skogtakst, befaringer, kontroll og revisjoner. Skogbruksmyndighet utfører stikkprøvebasert foryngelseskontroll. Utførte skogbrukstiltak dokumenteres gjennom arbeidsbeskrivelser og gjennom egne årsrapporter. Det samme gjelder overvåking og tilstand for HCVF-arealer. Skogbruksplan og forvaltningsplan er sentrale verktøy i forvaltningen av skogressursene på den enkelte eiendom.

#### Tilvekst og foryngelse:

Samlet årlig tilvekst for eiendommene oppgis til vel 380.000 m<sup>3</sup>. Hogstklassefordelingen er normal for området. Hogstvolum i 2017 utgjør vel 69 % av beregnet tilvekst, som er noe høyere enn foregående år.

Foryngelse skjer gjennom planting av gran (*picea abies*), og gjennom stedegen foryngelse av gran, furu og lauv. Planting av furu og bjørk er begrenset. Til sammen er det satt ut vel 1,25 millioner planter i 2017. Markberedning brukes som hjelpetiltak for foryngelse på egne lokaliteter. Avgang på grunn av snutebiller og beitedyr er en utfordring, og medfører behov noe for suppleringsplanting.

Det er gjennom revisjoner ikke registrert avvik knyttet til tilvekst og foryngelse i 2017.

### Generell tilstand:

I Norge gjennomføres det en overvåkning av skogskader i offentlig regi. I dette arbeidet har Skog og Landskap i samarbeid med skogbrukssjefer og fylkesmannens landbruksavdeling en sentral rolle. Følgende overvåkningsprogram gjennomføres i offentlig regi:

- Skogskadeovervåkning OPS (overvåkningsprogram for skogskader)
- Skogsykdommer
- Barkebilleovervåkning
- Fjernmåling av skogskader
- Vegetasjonsøkologiske undersøkelser
- Forurensning og næringsinnhold

Det er ikke rapportert om omfattende vindfelling eller skogbranner av omfang i 2017. Skogens tilstand på eiendommene betegnes som stabil. Det er ikke rapportert om vesentlige angrep av granbarkbille eller andre vesentlige forhold for skogens tilstand.

Sertifisert areal er vurdert til å ha en tilstand og utvikling som er tilfredsstillende. Skogtakster og gjennomført overvåkning og kontroll viser at:

- Hyll rapporteres å få økt utbredelse
- Ingen større skogskader er påvist, utover normale angrep av granrustsopp
- Hogstklassefordelingen gir grunnlag for en stabil skogproduksjon
- Eiendommene forvaltes planmessig
- Foryngelsen er tilfredsstillende

All ordinær hogst medfører foryngelsesplikt. Gruppen rapporterer at de er bra ajour med skogkulturtiltak.

### Sammensetning og endringer i flora og fauna

I forvaltningen på den enkelte eiendom skal miljøkvaliteter kartlegges og ivaretas etter FSC prinsipper og kriterier, samt gjeldene føringer fra Mjøsen Skog. Miljøverdier sikres gjennom:

- Generelle miljøhensyn
- Kartfesting og forvaltning av Miljøareal
- Identifisering og forvaltning av skog med høy bevaringsverdi (HCVF), herunder nøkkelbiotoper.

### HCVF og miljøareal:

På eiendommene er det kartlagt vel 170.000 daa som HCVF arealer. Alle eiendommer har gjennomført kartlegging av nøkkelbiotoper. Miljøarealer er avsatt på den enkelte eiendom. Verneområder utgjør en betydelig del av arealer med hensyn på enkelte eiendommer. Forvaltningsmyndighet har gitt uttalelser basert på overvåkning for aktuelle naturreservater, og har ikke meldt om spesielle hendelser i 2017.

Det er i 2017 avdekket en sak knyttet til hogst innenfor kartlagt naturtype. Saken er fulgt opp av eier og av gruppeleder, og det er via biologisk kompetanse kartlagt og funnet erstatningsareal som er avsatt som nøkkelbiotop. Utover dette er det ikke rapportert eller avdekket uheldige hendelser knyttet til viktige miljøverdier eller kulturminner på det sertifiserte arealet.

## Flora og fauna

Skogbrukstiltak vil på bestandsnivå kunne påvirke suksesjonsutviklingen i skog. Mikroklima og næring- og vannbalanse påvirkes ved enkelte tiltak, og kan således medføre en periodevis endring i flora og fauna på bestandsnivå. Hogstklassefordeling, eiendoms- og skogstruktur og topografi er faktorer som gjør at endringer som følge av skogbrukstiltak vil være stabile over tid på eiendoms- og regionnivå.

Nygrøfting av myr og sumpskog er ikke tillatt. Vedlikehold av eksisterende grøfter gjennomføres i noe omfang på produktiv skogsmark. Det er i 2017 gjennomført gjødsling på 9 eiendom. Omfanget av gjødsling har økt, og en medvirkende årsak er myndighetenes mål og virkemidler for skogsgjødsling. Det er brukt noe Rotstop (sporer fra stor barksopp) i stubbebehandling mot rotråte ved tynning i gran på to eiendommer.

Tiltak	Areal, daa	Menge kg / daa	Benyttet produkt
Gjødsling	7424	55	Yara Opti Kas
Sprøyting	0	0	
Stubbebehandling	350	0,0042	Rotstop®

Bestanden av hjortevilt må regnes som stabil i området. Beitetrykket fra husdyr er i enkelte områder beskrevet som betydelig. Enkelte rapporterer om at ROS- arter (rogn, selje og osp) har hatt en markant tilbakegang. I enkelte furuområder ser en betydelige beiteskader fra hjortevilt på furuforyngelse, noe som kan føre til at andelen gran og bjørk øker på furumark.

Det forekommer enkelte mindre lokaliteter med fremmede treslag på enkelte eiendommer. Dette er i all hovedsak eldre forsøksplantinger av fjelledelgran og contortafuru. Det er ikke plantet utenlandske treslag til skogbruksformål på sertifiserte eiendommer etter 2010. Det er så langt ikke rapportert om større utfordringer med uønsket spredning.

Av fremmede arter for øvrig er rødhyll og kjempespringfrø arter som øker sin utbredelse på østlandet, og flere gruppe medlemmer ser at spesielt rødhyll øker sin utbredelse.

Det er for øvrig ikke indikasjoner på at forvaltning eller andre naturgitte forhold har medført endring i flora og fauna på det sertifiserte arealet.

### Miljømessige og sosiale påvirkninger

Mjøsen Skog har gjennomført en vurdering av miljøaspekter, der påvirkning av det ytre miljø ved forvaltning av skog inngår. I forvaltningsplan er ulike miljøforhold omtalt og vurdert i forbindelse med:

- treslagsfordeling
- foryngelsesmetoder og hogstformer, inkl visuelt utsatte områder
- veier og transport
- kartlegging av nøkkelbiotoper (MiS)
- arealer relatert til verneområder, prioriterte arter og utvalgte naturtyper
- arealer relatert til trua arter og naturtyper
- hensyn til arealkrevende arter
- arter med store arealkrav (storfugl / hønsenhauk)
- friluftsliv, stier og skiløyper
- freda kulturminner og kulturmiljø

Det er etablert rutiner for innhenting av miljøinformasjon, som omfatter både eksterne og interne data. Ved skogbrukstiltak inngår sjekk av aktuelle datakilder. Ved hogsttiltak gjøres det en før- og etter vurdering, som dokumenteres gjennom miljørapport. Det har vært gjennomgang av enkelte naturtyper-områder, der biologisk kompetanse er involvert.

Det er etablert rutiner for konsultasjon av lokale og regionale interesser. Her nevnes lokale ornitologiske miljøer, idretts- og friluftsansjasjoner, historielag mv. Henvendelser følges opp lokalt på den enkelte eiendom, og eventuelle konflikter søkes løst mellom partene.

Det er ikke avdekket hendelser eller uheldige situasjoner knyttet til naturreservater innenfor det sertifiserte arealet. Det er avdekket og fulgt opp en sak knyttet til naturtype på en eiendom. Saken er fulgt opp av eier og sertifikatholder. Årsaksforholdet skyldes ikke oppdatert kart (Allma). Saken er lukket ved at eiendommen har avsatt tilvarende arealer som miljøareal.

Omfanget av annen virksomhet på eiendommene (Non Timber Products) er stort, men varierer mye mellom eiendommene. For enkelte utgjør omsetning og avkastning fra Non Timber Products en betydelig del av total omsetning. Tomtesalg til fritidsbebyggelse, festekontrakter, turisme og jakt er vesentlig i denne sammenheng.

Mjøsen Skog har ikke kjennskap til alvorlige skader eller ulykker internt eller hos gruppe medlemmene. Sykefraværet er generelt på ett lavt og akseptabelt nivå. Arbeidsmiljøet er vurdert som tilfredsstillende.

Flere av gruppe medlemmene har egne årsmeldinger som er tilgjengelige på forespørsel.

### Revisjoner / kontroller i 2017

Ekstern revisjon i regi Orbicon AS ble gjennomført i oktober-2017. Revisjonsrapportene er tilgjengelige på <https://ic.fsc.org/>. Funnene er knyttet til hensyn i kantsoner mot vassdrag, grøftetiltak og livsløpstrær.

Det er gjennomført intern revisjon hos 6 gruppe-medlemmer. Det ble i denne sammenheng avdekket funn knyttet til avtaler mot entreprenører, forvaltningsplan, rapportering og overvåkning og kartfesting av miljøareal.

### Kompetansehevende tiltak

Det er gjennomført en større samling rettet mot entreprenører, med fokus på rutiner og praksis knyttet til avdekkede funn samt andre viktige risikoområder.

Mjøsen Skog har deltatt aktivt prosjektet Spørløs kjøring. Prosjektet har involvert personer fra forskningsmiljø, entreprenører, og myndigheter. Formålet er å framskaffe kunnskap og metoder for å begrense risiko for kjøreskader, og påvirkning av vannmiljø, samt økt kompetanse hos alle ledd i skogforvaltningen.

Fuktighetskart er etablert i skogplanverktøyet Allma, og er tilgjengelig for alle gruppens medlemmer. En videreutvikling mot bæreevnekart er påstartet.

Videre har Mjøsen Skog startet arbeidet med en skogskjøtselsstrategi. Strategien skal gi råd om skogbehandling med utgangspunkt i både økonomiske, sosiale og miljømessige hensyn. Strategien vil bli utgangspunkt viktige kompetansehevende tiltak framover.

Mjøsen Skog

Lillehammer august 2018



Andreas Holen

Kvalitets- og miljøleder